

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Karol Weitz

w sprawie ze skargi Gminy Miejskiej K. o wznowienie postępowania
zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 stycznia 2014 r., sygn. akt I ACa (...)
w sprawie z powództwa Gminy Miejskiej K.
przeciwko E. P. i S. P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 października 2018 r.,
zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

1) oddała zażalenie;

**2) zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanych kwoty
po 1.800 (tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 22 maja 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę
powoda - Gminy K. o wznowienie postępowania w sprawie przeciwko E. P. i S. P. o
zapłatę, zakończony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 28 stycznia 2014 r.
Sąd Apelacyjny przyjął, że powód odwołuje się w skardze do wyjaśnionych na

swoją korzyść okoliczności, których jednak nie powoływał w obrębie podstawy faktycznej powództwa w sprawie o zapłatę, a to oznacza, że skarga nie została przez niego oparta na ustawowej podstawie wznowienia (art. 410 § 1 k.p.c.).

W zażaleniu na postanowienie z 22 maja 2018 r. powód zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem art. 399 § 1 w zw. z art. 403 § 2 k.p.c., a to w konsekwencji błędnego uznania, że powołane przez powoda okoliczności nie odpowiadają określonej w art. 403 § 2 k.p.c. przesłance wznowienia postępowania. Sąd Apelacyjny nie rozważył wszechstronnie okoliczności przytoczonych dla wykazania, że zachodzi powołana przez powoda podstawa wznowienia postępowania. Nie jest prawidłowe jego stanowisko, że tą podstawą miał być pogląd prawny wyrażony w wyroku Sądu Okręgowego w K. z 11 stycznia 2018 r., I C (...). Został on bowiem przytoczony przez powoda jedynie dla wykazania, że mógł wystąpić ze skargą o wznowienie postępowania bez konieczności oczekiwania na ujawnienie przysługującego mu prawa własności nieruchomości przy ul. D. w K. w księdze wieczystej. Podstawę skargi o wznowienie postępowania stanowił natomiast złożony stan faktyczny, na który składało się wydanie przez Wojewodę (...) decyzji z 11 lipca 2016 r., stwierdzającej, że powód nabył z mocy prawa z dnia 27 maja 1990 r. własność nieruchomości przy ul. D. w K., co już po wystąpieniu ze skargą zostało ujawnione w księdze wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości. Wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego, powód oparł powództwo w sprawie, w której wystąpił ze skargą o wznowienie postępowania także na tym, że przysługuje mu prawo własności nieruchomości przy ul. D. w K., ale okoliczności tej wówczas nie był w stanie dowieść.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Pozwani wniesli o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W świetle art. 403 § 2 k.p.c. podstawą skargi o wznowienie postępowania może być wykrycie takich okoliczności faktycznych i środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. W obrębie tej podstawy wznowienia nie mieszczą się fakty zaistniałe po uprawomocnieniu się wyroku, od którego wniesiona została

skarga o wznowienie postępowania oraz te, które nie wchodziły w skład wycinka rzeczywistości tworzącej podstawę faktyczną rozpoznanego żądania. W zakres tej podstawy wznowienia wchodzi natomiast okoliczności, które istniały w czasie trwania prawomocnie zakończonego postępowania, co oznacza, że powstały w chwili miarodajnej dla oceny granic jego prawomocności, a jedynie ujawnione zostały w terminie późniejszym.

Z akt sprawy zakończonej zaskarżonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego wynika, że powód dochodził w niej od pozwanych zapłaty wynagrodzenia za okres od 1 lipca 2002 r. do 30 listopada 2008 r. za korzystanie bez tytułu prawnego z lokalu na nieruchomości przy ul. D. w K., ujawnionej w księdze wieczystej jako własność zlikwidowanej spółki, którą to nieruchomością powód miał zarządzać od 2000 r. Te twierdzenia powód uzupełnił w piśmie z 2 listopada 2011 r., w którym podał, że zarząd ten sprawuje w imieniu Skarbu Państwa, który nabył własność tej nieruchomości przez zasiedzenie. Status zarządcy miał upoważniać powoda do dochodzenia należności w imieniu własnym. Powód powołał się i na to, że Skarb Państwa złożył wniosek o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości, której dotyczyło żądanie i powód wniósł o zawieszenie postępowania do czasu rozpoznania tego wniosku. Do zawieszenia postępowania jednak nie doszło. W piśmie z 23 kwietnia 2012 r. powód wskazał, że wywodzi roszczenie z art. 224 § 2 w zw. z art. 230 k.c., a roszczenie o zapłatę opłat eksploatacyjnych z art. 405 k.c. lub art. 415 k.c.

Wyrokiem z 26 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwo o zapłatę, a o wyniku postępowania w sprawie zadecydowało stwierdzenie, że bezspornie powód nie jest właścicielem nieruchomości, której dotyczyły zgłoszone żądania. Gdyby nawet założyć, że własność tej nieruchomości przysługuje Skarbowi Państwa, to czynności związane z wykonywaniem tego prawa powinien wykonywać starosta, nie zaś powód. Powód nie może się też skutecznie powoływać na prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia (art. 752 k.c.), zwłaszcza, że czyni to niekonsekwentnie, wskazując w niektórych pismach, że żądanie zgłasza z powołaniem się na własne prawo.

W apelacji od wyroku Sądu Okręgowego powód kwestionował stanowisko tego Sądu, jakoby z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynikało,

że zarządzał nieruchomością we własnym imieniu, nie zaś w imieniu i na rzecz właściciela, którym jest Skarb Państwa, a w tym kontekście zarzucał naruszenie art. 752 k.c. w zw. z art. 224 § 2 i art. 225 k.c. przez błędną wykładnię i odmowę zastosowania w sprawie.

Wyrokiem z 28 stycznia 2014 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego, a wyrokiem z 17 kwietnia 2015 r., III CSK 272/14 Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego. W nawiązaniu do zarzutów sformułowanych przez powoda w skardze kasacyjnej Sąd Najwyższy stwierdził, że „art. 752 k.c. nie umocowuje prowadzącego sprawy do dokonywania czynności prawnych w imieniu osoby, której sprawy prowadzi, ani nie przyznaje mu kompetencji do dokonywania czynności prawnych wchodzących w obręb prowadzonych przez niego spraw w imieniu własnym na rachunek tej osoby z bezpośrednim skutkiem dla niej. Regułą w zakresie prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia jest działanie prowadzącego te sprawy na rachunek osoby, której sprawy prowadzi, w charakterze zastępcy pośredniego - rozumiane, jako występowanie we własnym imieniu z bezpośrednim skutkiem dla siebie”. Sąd Najwyższy ocenił jako „bezzasadne stanowiące rdzeń skargi kasacyjnej twierdzenie Gminy, że prowadząc cudzą sprawę bez zlecenia jest ona z mocy art. 752 k.c. legitymowana do dochodzenia od pozwanych w imieniu własnym na rachunek właściciela lokalu, za którego uważa Skarb Państwa, przysługującego mu roszczenia na podstawie art. 224 § 2 w związku z art. 225 k.c.” i stwierdził, że „przewidziane w art. 224 § 2 w związku z art. 225 k.c. roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy przez jej posiadacza samoistnego (...) bez tytułu prawnego w złej wierze przysługuje właścicielowi”.

Z przytoczonych pism powoda w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem oddalającym jego powództwo o zapłatę, jak również z orzeczeń Sądów wydanych w tej sprawie, wynika, że powód oparł powództwo na twierdzeniu, iż prowadzi bez zlecenia sprawy właściciela nieruchomości przy ul. D. w K., którym najprawdopodobniej jest Skarb Państwa. O zajmowaniu przez powoda takiego stanowiska świadczy choćby to, że apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji zarzucał, iż Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo wytyka mu niekonsekwencję w powoływaniu się na status właściciela nieruchomości lub prowadzącego cudze

sprawy bez zlecenia. Powód wyjaśnił, iż nie twierdził, jakoby jemu miało przysługiwać prawo do nieruchomości przy ul. D. w K.. Zapłaty dochodził mieniąc się prowadzącym cudze sprawy bez zlecenia, przy czym domniemanym właścicielem nieruchomości miał być Skarb Państwa. O oddaleniu powództwa niewątpliwie nie zdecydowało to, iż powód nie wykazał przysługującego mu prawa własności nieruchomości przy ul. D. w K., gdyż powód nie podejmował inicjatywy dowodowej w kierunku wykazania własnego prawa do nieruchomości. Zasadność powództwa oceniana była przez Sądy przy założeniu, że powód działa jako prowadzący cudze sprawy bez zlecenia (art. 752 k.c.), a nie jako właściciel nieruchomości. Skoro o wyniku postępowania w sprawie zdecydowało stanowisko, że prowadzący cudze sprawy bez zlecenia nie ma legitymacji do dochodzenia roszczenia mającego podstawę w art. 224 § 2 w związku z art. 225 k.c., to na tę ocenę nie może mieć wpływu ostateczne ustalenie, kto był właścicielem nieruchomości, którego interesy miał realizować powód wytaczając powództwo. Powołanie się przez powoda w skardze o wznowienie postępowania na okoliczność, że on sam okazał się właścicielem nieruchomości, za korzystanie z której dochodził wynagrodzenia i stwierdzenie, iż należy mu się ono jako właścicielowi nieruchomości, nie koresponduje z podstawą faktyczną powództwa ocenionego zaskarżonym wyrokiem, ale i z jego podstawą prawną, obejmującą niewątpliwie także art. 752 k.c.

Osobną kwestią jest, że skargę o wznowienie można opierać na okolicznościach i środkach dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania, a jedynie nie były znane stronie, która chce z nich skorzystać we wznowionym postępowaniu. Skoro środkiem dowodem, na który powód powołuje się w skardze o wznowienie postępowania jest decyzja wydana ponad rok po jego zakończeniu, to nie sposób jest przyjąć, że stanowi ona środek dowodowy istniejący w czasie trwania postępowania i niemożliwy wówczas do powołania. Na taką ocenę nie ma wpływu okoliczność, że decyzja stwierdza nabycie przez powoda własności nieruchomości przy ul. D. w K. z mocy prawa z dniem 27 maja 1990 r. Nie można jej bowiem postrzegać w kategoriach dokumentu będącego wyłącznie nośnikiem informacji o okolicznościach znanych z urzędu organowi państwa, który ją wydał, a istniejących od 27 maja 1990 r. (zob. też

postanowienie Sądu Najwyższego z 18 marca 2015 r., I CSK 155/14, nieopubl.). Jest ona aktem administracyjnym, a zatem władczym, jednostronnym oświadczeniem woli organu państwa wyposażonego w kompetencje do określenia praw i obowiązków oznaczonego adresata, w sytuacji faktycznej normowanej prawem administracyjnym, w jakiej ten adresat się znalazł. Oznacza to, że na stwierdzane nią okoliczności nie można się powoływać zanim decyzja nie stanie się ostateczna. Przekazanie przez ustawodawcę organom administracji publicznej kompetencji do orzekania w pewnej sferze stosunków społecznych sprawia, że sądy powszechne nie mogą skutków wymagających stwierdzenia decyzją uznawać za powstałe zanim decyzja nie zostanie wydana i nie uzyska cechy trwałości.

Skoro powód w prawomocnie zakończonym postępowaniu nie twierdził, że wywodzi roszczenie z mającego mu przysługiwać prawa, to wydania aktu administracyjnego potwierdzającego, że prawo to nabył z oznaczoną datą, nie sposób jest postrzegać w kategoriach uzyskania rozstrzygnięcia w kwestii wstępnej, innego niż przyjęte przez sąd, który kwestię tę rozstrzygnął we własnym zakresie lub też uznał za nierozstrzygniętą, a okoliczność za niewykazaną.

Skoro zarówno okoliczności faktyczne, na które powołał się powód w skardze o wznowienie postępowania, jak i środki dowodowe, na które wskazał nie są objęte zakresem art. 403 § 2 k.p.c., to trafne jest stanowisko Sądu Apelacyjnego o niedopuszczalności skargi powoda o wznowienie postępowania.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 394¹ § 2, art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.), Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw